

Predmet C-12/22

**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda**

Datum podnošenja:

6. siječnja 2022.

Sud koji je uputio zahtjev:

Okresný súd Prešov (Slovačka)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

13. prosinca 2021.

Tužitelj:

UR

Tuženik:

365.bank a. s.

Predmet postupka

Potrošački kredit – Zaštita potrošača – Direktiva 2008/48/EZ – Direktiva 93/13/EEZ – Elementi ugovora o potrošačkom kreditu – Trajanje ugovora o potrošačkom kreditu – Zastara prava na podnošenje tužbe za povrat neosnovano stečene koristi koju je stekao dobavljač na štetu potrošača – Načelo djelotvornosti i početak roka zastare

Predmet i pravni temelj zahtjeva za prethodnu odluku

Tumačenje prava Unije, članak 267. UFEU-a

Prethodna pitanja

Odgovaraju li podaci iz ugovora o potrošačkom kreditu sklopljenog 21. prosinca 2016., navedeni u ovom rješenju, jasnom i sažetom definiranju vrste kredita u skladu s člankom 10. stavkom 2. točkom (a) Direktive 2008/48/EZ?

Odgovaraju li podaci iz ugovora o potrošačkom kreditu sklopljenog 21. prosinca 2016., navedeni u ovom rješenju, jasnom i sažetom definiranju trajanja ugovora o kreditu u skladu s člankom 10. stavkom 2. točkom (c) Direktive 2008/48/EZ?

Odgovaraju li podaci iz ugovora o potrošačkom kreditu sklopljenog 21. prosinca 2016., navedeni u ovom rješenju, jasnom i sažetom definiranju vrste kredita u skladu s člankom 10. stavkom 2. točkom (g) Direktive 2008/48/EZ te,

- treba li ugovor o potrošačkom kreditu sadržavati matematičku formulu za izračun EGKS-a, uključujući osnovne varijable, kao i sam izračun,
- je li dovoljno da ugovor o potrošačkom kreditu sadržava varijable potrebne za izračun EGKS-a ili ih treba ponovno navesti i izričito istaknuti da je riječ o pretpostavkama za izračun EGKS-a?

Može li se Direktiva 93/13/EEZ tumačiti na način da se njome zahtijeva da nacionalni propisi ili nacionalna praksa obvezuju sud da ugovornu odredbu proglasi nepoštenom i nakon prestanka ugovornog odnosa, kao što je to slučaj u ovom predmetu?

Protivi li se Direktivi Vijeća 93/13/EEZ u cijelosti, osobito njezinoj petoj uvodnoj izjavi (budući da potrošači uglavnom ne poznaju zakonske propise kojima se u drugim državama članicama uređuju ugovori o prodaji robe ili usluga; budući da ih nedovoljno poznavanje može odvratiti od izravnog sklapanja poslova kupovine robe ili usluga u drugoj državi članici) sudska praksa koja, u slučaju navodnog nepostojanja obveznog elementa ugovora o potrošačkom kreditu, pretpostavlja da je ta okolnost bila poznata potrošaču već u trenutku potpisivanja ugovora o kreditu, osobito u slučaju kada je potrošač zasebno potvrdio da se upoznao s ugovorom o kreditu potpisivanjem drugih povezanih dokumenata o kreditu (primjerice obrazac standardnih informacija o potrošačkom kreditu, popis primljenih dokumenata itd.)?

Protivi li se načelu zaštite potrošača i načelu djelotvornosti to da se nacionalnim pravom za podnošenje tužbe za povrat neosnovano stečene koristi koju je stekao dobavljač na štetu potrošača predviđa subjektivni, ali i objektivni rok zastare koji se temelji na neutralnom kriteriju (nastupanje stjecanja bez osnove) na način da se utvrđivanje početka roka zastare ne prepušta isključivo potrošaču, a time i da dobavljač nema stvarnu mogućnost obrane isticanjem prigovora zastare?

Je li u skladu s načelom zaštite potrošača i načelom djelotvornosti da se svaki nedostatak u ugovoru o potrošačkom kreditu koji je pripremio dobavljač bezuvjetno smatra posljedicom namjernog postupanja dobavljača?

Treba li načelo djelotvornosti iz presuda Suda Europske unije navedenih u nastavku tumačiti na način da rok zastare za neosnovano stečenu korist po osnovi beskamatnog i besplatnog kredita zbog nedostatka treba početi teći tek u trenutku u kojem sud donese odluku o tom nedostatku (primjerice utvrđenjem beskamatne i besplatne prirode kredita)?

U kojem trenutku, u skladu s načelom djelotvornosti primijenjenim u presudama Suda navedenima u nastavku, treba početi teći rok zastare?

Navedene odredbe prava Unije i sudska praksa Suda Europske unije

Direktiva 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ: osobito članak 10. stavak 2.

Direktiva Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima: osobito članak 3.

Presuda Suda Europske unije u predmetu C-485/19 (t. 1. izreke)

Presuda Suda Europske unije u spojenim predmetima C-224/19 i 259/19 (t. 4. izreke)

Presuda Suda Europske unije u spojenim predmetima C-776/19 i C-782/19 (t. 1. izreke)

Navedene odredbe nacionalnog prava

Zákon č. 129/2010 Z.z. o spotrebitel'ských úveroch (Zakon br. 129/2010 o potrošačkim kreditima)

Članak 9. stavak 2. – Osim općih elemenata predviđenih Građanskim zakonikom, ugovor o potrošačkom kreditu mora sadržavati sljedeće elemente:

- (a) vrstu potrošačkog kredita,
- (f) trajanje ugovora o potrošačkom kreditu i rok konačne otplate potrošačkog kredita (od 1. svibnja 2018. – trajanje ugovora o potrošačkom kreditu),
- (k) efektivnu godišnju kamatnu stopu i ukupan iznos koji je potrošač dužan platiti izračunan na temelju podataka koji su na snazi u trenutku sklapanja ugovora o potrošačkom kreditu; treba navesti sve pretpostavke primijenjene u izračunu efektivne godišnje kamatne stope.

Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. (Građanski zakonik br. 40/1964), članak 107.:

1. Pravo na povrat neosnovano stečene koristi zastarijeva po isteku dvije godine od dana kada je nositelj prava saznao za stjecanje bez osnove i za osobu koja je ostvarila stjecanje na njegovu štetu. (Napomena suda – riječ je o subjektivnom roku zastare)

2. Pravo na povrat neosnovano stečene koristi zastarijeva najkasnije po isteku tri godine, a u slučaju namjernog stjecanja bez osnove, u roku od deset godina, počevši od dana kada je došlo do stjecanja bez osnove. (Napomena suda – riječ je o objektivnom roku zastare)

Sažeti prikaz činjeničnog stanja i postupka

- 1 Tužitelj je 21. prosinca 2016. s tuženikom sklopio ugovor o potrošačkom kreditu na temelju kojeg mu je odobren kredit u iznosu od 5000 eura koji treba otplatiti u 96 mjesečnih obroka u iznosu od 83,89 eura svaki, s konačnim rokom otplate do 25. prosinca 2024.
- 2 U ugovoru između tužitelja i tuženika u točki 2.2. naslovljenoj „Osnovni parametri kredita” navedeno je da je riječ o namjenskom kreditu za refinanciranje. U istoj je točki utvrđen iznos odobrenog kredita, broj mjesečnih obroka kredita, datum konačne otplate kredita, iznos mjesečnog obroka, iznos posljednjeg mjesečnog obroka, fiksna kamatna stopa, EGKS banke, prosječni EGKS na tržištu u postocima, naknada za odobrenje kredita, najveći dopušteni iznos naknade, ukupan iznos koji je korisnik kredita dužan platiti, rok dospijeca prvog mjesečnog obroka i rok dospijeca svakog sljedećeg mjesečnog obroka.
- 3 U ugovoru o kreditu navodi se da je riječ o ugovoru sklopljenom na određeno vrijeme do trenutka otplate svih obveza korisnika kredita prema tuženiku. U slučaju otplate kredita u skladu s ugovorom o kreditu, ugovor prestaje na datum koji je utvrđen kao konačni rok otplate kredita. U točki 2.4. ugovora nalazi se i plan otplate kojim se utvrđuje iznos svakog obroka sa specifikacijom glavnice i kamata, pri čemu prvi obrok dospijeva 25. siječnja 2017., a posljednji 25. prosinca 2024.
- 4 Što se tiče pretpostavki za izračun EGKS-a, ugovor, osim navedenih podataka, sadržava osobito sljedeću odredbu: EGKS je izračunan pod pretpostavkom da će se korisniku kredita odobriti kredit u utvrđenom iznosu jednokratno na dan sklapanja ugovora o kreditu. Ugovor o kreditu ostat će valjan tijekom dogovorenog vremenskog razdoblja, a korisnik kredita i banka izvršavat će svoje obveze prema uvjetima i datumima definiranim u tom ugovoru o kreditu. Za izračun EGKS-a korišteni su ukupni troškovi korisnika kredita povezani s ugovorom o kreditu, osim troškova koje snosi potrošač zbog neispunjenja bilo koje obveze utvrđene ugovorom o kreditu.
- 5 Ugovorni odnos stranaka u sporu trajao je do trenutka u kojem je tužitelj dobrovoljno platio cijeli iznos kredita u iznosu od 5715,08 eura 16. veljače 2018.

- 6 Tužbom koju je 16. rujna 2021. podnio Okresnom sudu Prešov (Općinski sud u Prešovu, Slovačka) tužitelj zahtijeva da sud utvrdi da je kredit beskamatan i besplatan, da tuženik mora vratiti neosnovano stečenu korist u iznosu od 715,08 eura i da su ugovorne odredbe nepoštene.

Glavni argumenti stranaka glavnog postupka

- 7 **Tužitelj** tvrdi da ugovor o kreditu ne sadržava elemente koji se zahtijevaju Zakonom br. 129/2010 o potrošačkim kreditima i Direktivom 2008/48. Tvrdi da ugovorom nisu u dovoljnoj mjeri definirani sljedeći elementi:
- vrsta kredita;
 - trajanje ugovora o kreditu;
 - navođenje pretpostavki za izračun efektivne godišnje kamatne stope nije dostatno.
- 8 Tužitelj navodi da se slovačkim Zakonom o potrošačkim kreditima, za razliku od Direktive, zahtijeva da se navede ne samo rok konačne otplate kredita, nego i trajanje ugovora. Članak 10. stavak 2. točku (c) Direktive treba tumačiti na način da trajanje ugovora mora biti navedeno u rasponu od – do. Tužitelj se poziva na odluku Krajskog suda v Prešove (Okružni sud u Prešovu, Slovačka), broj spisa 19Co/76/2019, kojom se u pogledu trajanja ugovora *zahtijeva točno utvrđenje toga je li ugovor sklopljen na određeno ili neodređeno vrijeme, a u slučaju da je sklopljen na određeno vrijeme treba navesti točno razdoblje trajanja ugovora. Također smatra nužnim da informacija o trajanju ugovora bude sadržana izravno u samom ugovoru o potrošačkom kreditu, odnosno u dokumentu koji je potpisao potrošač. Ističe da slovački Zakon o potrošačkim kreditima razlikuje pojmove trajanja ugovora i roka konačne otplate potrošačkog kredita te ugovor stoga mora sadržavati obje informacije.*
- 9 Tužitelj se također poziva na odluku Krajskog suda v Prešove (Okružni sud u Prešovu) prema kojoj prilikom navođenja EGKS-a nije dovoljno samo navesti iznos EGKS-a, nego treba navesti sve pretpostavke za izračun EGKS-a. Te pretpostavke uključuju navođenje iznosa kredita, iznosa obroka, učestalosti obroka, broja obroka, iznosa kamatne stope i svih naknada. U skladu sa slovačkom sudskom praksom, kako bi se ispunio zahtjev navođenja pretpostavki za izračun EGKS-a, nije dovoljan samo iznos EGKS-a, nego u ugovoru treba navesti i **matematički izračun** na temelju kojeg je vjerovnik utvrdio iznos EGKS-a.
- 10 Prema tvrdnjama tužitelja, navođenje **vrste** potrošačkog kredita zahtijeva se Direktivom, kao i slovačkim Zakonom o potrošačkim kreditima.

- 11 Tužitelj smatra da nepostojanje obveznih elemenata dovodi do toga da je ugovor o kreditu beskamatan i besplatan, a rok zastare počinje teći od odluke suda kojom je utvrđeno da je kredit beskamatan i besplatan.
- 12 **Tuženik** smatra da su svi elementi ugovora, za koje tužitelj tvrdi da ne postoje, također navedeni u „obrazcima standardnih informacija o potrošačkom kreditu” u kojima se:
 - točkom 2. podtočkom (a) određuje: vrsta potrošačkog kredita – namjenski kredit za refinanciranje;
 - točkom 2. podtočkom (d) određuje: trajanje ugovora o kreditu – ugovor o kreditu sklapa se na određeno vrijeme, do trenutka otplate svih obveza prema banci koje proizlaze iz ugovora o kreditu. U slučaju pravilne otplate, trajanje ugovora o kreditu iznosi 96 mjeseci, predviđeni rok konačne otplate ovisi o roku dospijeca prvog obroka i odgovara otplati 96 mjesečnih obroka.
 - točkom 3. podtočkom (b) određuje: efektivna godišnja kamatna stopa – EGKS izračunava se na temelju sljedećih podataka: iznos potrošačkog kredita, iznos fiksnog mjesečnog obroka, ukupan broj fiksnih obroka, visina kamatne stope, a zatim se navodi što je točno uključeno u ugovor.
- 13 Tuženik je stoga uvjeren da je ispunio zahtjeve iz Direktive, kao i slovačkog Zakona o potrošačkim kreditima. Tuženik smatra da je tužba kojom se zahtijeva utvrđenje da je kredit beskamatan i besplatan, povrat neosnovano stečene koristi i nepoštenosti ugovorne odredbe podnesena nakon isteka tri godine od otplate kredita i da je stoga očito špekulativna.
- 14 Tuženik zatim ističe da je tužitelj 16. prosinca 2016., odnosno pet dana prije sklapanja ugovora o kreditu, primio obrazac standardnih informacija o potrošačkom kreditu, te je stoga tužitelj imao dovoljno vremena da, u slučaju da mu neki elementi nisu bili jasni, poduzme potrebne mjere kako bi mu se pojasnili prije potpisivanja ugovora.
- 15 Tuženik se poziva na presudu Suda u predmetu C-290/19 prema kojoj je vjerovnik, ako u ugovoru u kreditu navede točan iznos EGKS-a, ispunio svoju obvezu priopćavanja informacija prema potrošaču.
- 16 Tuženik također podnosi prigovor zastare na temelju članka 107. stavaka 1. i 2. Građanskog zakonika. Čak i da je zastara počela teći na dan otplate ukupnog iznosa kredita, tužba za povrat neosnovano stečene koristi zastarjela bi u trenutku podnošenja tužbe sudu.
- 17 Tuženik smatra da iz presuda Suda u predmetima C-698/18, C-699/18, C-224/19 i C-259/19 proizlazi da:
 - (a) određivanje razumnih rokova potrošačima za podnošenje tužbe pod prijetnjom zastare u interesu pravne sigurnosti u skladu je s pravom Unije. To se

odnosi i na pravilo kojim se omogućuje podnošenje prigovora zastare tužbi koje su podnijeli potrošači, kao i u slučaju tužbi radi isticanja restitucijskih učinaka koji proizlaze iz utvrđenja da je ugovor beskamatan i besplatan.

(b) ako je rok zastare od tri godine utvrđen zakonom i unaprijed poznat, on predstavlja dostatno sredstvo koje omogućuje dotičnom potrošaču da pripremi i podnese djelotvorni pravni lijek. Trajanje roka zastare stoga samo po sebi nije protivno načelu djelotvornosti.

- 18 Tužitelj i neki slovački sudovi tumačili su presudu Suda C-485/19 na način da je Sud „ostavio na snazi” samo objektivni rok zastare koji iznosi 10 godina.

Obrazloženje zahtjeva

- 19 Sud koji je uputio zahtjev smatra da slovačkim Zakonom o potrošačkim kreditima nije pravilno prenesena Direktiva u pogledu trajanja ugovora te se njime obvezuje dobavljača da u trenutku sklapanja ugovora navede dodatni element, što proizlazi iz usporedbe citata iz Direktive i citata iz slovačkog Zakona o potrošačkim kreditima.
- 20 Ugovorni odnos između stranaka već je prestao i stoga pozivanje na nepoštenost ugovorne odredbe nije moguće.
- 21 Sud koji je uputio zahtjev također mora razmotriti opravdanost roka zastare. Navedeni sud smatra da je situacija u kojoj rok zastare za povrat neosnovano stečene koristi, odnosno plaćanja na temelju nepoštene ugovorne odredbe, počinje teći prije nego što je sud donio odluku o toj nepoštenoj ugovornoj odredbi protivna načelu djelotvornosti.
- 22 S druge strane, sud koji je uputio zahtjev dvoji je li isti zaključak neminovan u situaciji kada ugovor ne sadržava propisani element (čije nepostojanje dovodi do zaključka da je kredit besplatan i beskamatan) ili je nepravilno naveden u ugovoru.
- 23 Sud smatra da potrošačevo znanje o postojanju neosnovano stečene koristi mora biti povezano s konkretnim objektivnim trenutkom. Ne može biti dovoljna samo potrošačeva tvrdnja da je za neosnovano stečenu korist saznao na određeni dan od treće osobe (primjerice od građanske udruge koja mu izdaje potvrdu o saznanju o neosnovano stečenoj koristi u roku od dvije godine od podnošenja tužbe).
- 24 Sud koji je uputio zahtjev smatra da, kada je riječ o pitanju početka roka zastare, u slučaju tužbe za plaćanje na ime neosnovano stečene koristi nema razlike između tužbe koja proizlazi iz potrošačkog odnosa i one koja proizlazi iz drugih pravnih odnosa, s tim da se u odnosima koji nisu potrošački nacionalnim propisima ne predviđa da rok zastare počinje teći tek u trenutku u kojem sud utvrdi pravnu osnovu tih tužbi.

- 25 Sud koji je uputio zahtjev ne slaže se s pravnom argumentacijom tužitelja i prihvaća pravnu argumentaciju tuženika, ali je s obzirom na sudsku praksu Krajskog suda v Prešove (Okružni sud u Prešovu) (kao žalbenog suda) odlučio zatražiti tumačenje Direktive 2008/48/EZ i Direktive 93/13/EEZ te presuda Suda Europske unije. Tumačenje navedenih direktiva i sudske prakse nužno je za donošenje odluke o meritumu.
- 26 Slijedom toga, sud koji je uputio zahtjev postavlja prethodna pitanja navedena u izreci.

RADNI DOKUMENT